

Küresel anlamda etik kavramı ve öğretmenlik mesleği etik ilkeleri¹**Arzu Beden², Zeynep Yağcı³, Hatice Akalın⁴, Hatice Gözde Keskin⁵**

DOI 10.5281/zenodo.10600665

Özet

Bu çalışmanın amacı öğretmenlik mesleği etik ilkeleri konusunun araştırılmasıdır. Öğretmenlik, toplumun geleceğini şekillendiren ve bireylerin yaşamlarında derin etkiler bırakan kritik bir meslek olarak kabul edilmektedir. Bu mesleğin önemli bir özelliği, öğretmenlerin genç zihinlere rehberlik etme, bilgi ve değerleri aktarma görevini üstlenmeleridir. Bu kapsamlı sorumluluğun bilinciyle, öğretmenlerin mesleki etik ilkelerine tam anlamıyla uygun davranmaları, öğrencilerin eğitim ve gelişim süreçlerine olumlu bir katkı sağlamaları bakımından son derece kritiktir. Mesleki etik ilkeler, öğretmenlerin öğrencilere, meslektaşlara ve topluma karşı taşıdıkları sorumlulukları belirler. Yapılan araştırmalarda genel olarak kabul gören temel etik ilkelerin şunlar olduğu belirlenmiştir: Profesyonellik, öğretmenlerin saygılı, bilgi ve beceri odaklı, mesleki gelişime açık bir şekilde hareket etmelerini içerir. Hizmette sorumluluk, öğrencilerin öğrenmelerini sağlama sorumluluğunu kapsar ve bu, ilgi ve ihtiyaçlarına uygun eğitim programları geliştirmeyi içerir. Adalet, öğrencilere adil ve eşit davranılmasını ifade eder. Eşitlik ilkesi, öğrencilerin farklılıklarına saygı göstermeyi ve eşit fırsatlar sunmayı içerir. Sağlıklı ve güvenli bir ortamın sağlanması, öğrencilerin güvenliğini korumayı ve okul ortamını temiz tutmayı içerir. Yolsuzluk yapmama, dürüstlük, tarafsızlık, mesleki bağlılık ve sürekli gelişme, saygı, kaynakların etkili kullanımı gibi ilkeler de öğretmenlerin mesleklerini etik bir şekilde icra etmelerini sağlayan temel taşlardır.

Anahtar Kelimeler: etik, meslek, öğretmenlik mesleği**The concept of ethics in global meaning and ethical principles of the teaching profession****Abstract**

This study aims to investigate the ethical principles of the teaching profession. This study aims to investigate the ethical principles of the teaching profession. Teaching is recognised as a critical profession that shapes the future of society and profoundly impacts individuals' lives. An essential feature of this profession is that teachers guide young minds and transfer knowledge and values. With the awareness of this comprehensive responsibility, teachers must comply with the principles of professional ethics to positively contribute to student's education and development processes. Professional ethical principles determine teachers' responsibilities towards students, colleagues and society. Research has identified the following as the generally accepted basic ethical principles: Professionalism involves teachers acting respectfully, being knowledge and skill-oriented, and being open to professional development. Responsibility in service includes ensuring that students learn and developing educational programs that are appropriate to their interests and needs. Justice refers to the fair and equal treatment of students. The principle of equality involves respecting students' differences and providing equal opportunities. Ensuring a healthy and safe environment includes protecting the safety of students and keeping the school environment clean. Principles such as non-corruption, honesty, impartiality, professional commitment and continuous improvement, respect, and effective use of resources also ensure that teachers ethically conduct their profession.

Keywords: ethics, profession, teaching profession

---

¹ DERLEME ÇALIŞMASIDIR² Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, arzubeden@gmail.com³ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, zeynepozsunar3@gmail.com⁴ Öğretmen, Millî Eğitim Bakanlığı, haticekarakaya01@gmail.com⁵ Öğretim Görevlisi, Ankara Medipol Üniversitesi, haticegozde.keskin@ankamedipol.edu.tr

Giriş

Öğretmenlik mesleği, toplumun temel taşlarından birini oluşturan ve geleceğin şekillenmesinde önemli bir rol üstlenen saygın bir meslek dalıdır. Bu meslek, bilgiyi aktarmakla kalmayıp, aynı zamanda öğrencilere değerler kazandırmak, karakter gelişimlerine katkıda bulunmak, sosyal becerilerini güçlendirmek ve onları toplumsal sorumluluklarını yerine getirebilecek bireyler olarak yetiştirmeyi hedefler (Karataş vd., 2019). Öğretmenler, sınıf içinde liderlik rollerini üstlenir, öğrencilerle güvenilir bir ilişki kurar ve onları akademik başarıya yönlendirirler. Ayrıca, öğretmenler, öğrencilere bireysel ihtiyaçlarına uygun öğrenme ortamları sağlamak, çeşitli öğretim yöntemleri kullanmak ve öğrenci çeşitliliğine duyarlı bir şekilde yaklaşmak gibi becerileri de bünyesinde barındırır. Öğretmenlik, sadece bir meslek değil, aynı zamanda toplumsal bir görev ve sorumluluktur; çünkü öğretmenler, genç nesillerin geleceğe güvenle adım atmalarını sağlamak için çaba gösterir ve toplumu aydınlatan birer rehber olarak önemli bir rol oynarlar (Coşkun ve Çelikten, 2020).

Öğretmenlik mesleği, etik ilkelerin titizlikle uygulanması gereken bir alan olarak öne çıkar. Bu meslek, öğretmenlerin öğrenciler, toplum ve meslektaşlarıyla olan ilişkilerinde yüksek standartlara riayet etmeyi gerektirir. Öğretmenler, ilkeli bir tutum sergileyerek öğrencilere adil davranmalı, gizliliği korumalı ve her bir öğrencinin bireysel ihtiyaçlarına duyarlılık göstermelidir (Altınkurt ve Yılmaz, 2011). Eşitlik ilkesini benimseyen bir öğretmen, sınıfındaki çeşitliliği kabul eder ve farklı öğrenci gruplarına eşit fırsatlar sunar. Bu meslek, öğrencilere ahlaki değerleri aşlamayı ve toplumsal sorumluluk bilinci kazandırmayı amaçlar. Ayrıca, öğretmenler meslektaşlarıyla işbirliği yaparak, karşılıklı saygı ve destek içinde çalışmalıdır. Öğretmenlik etiği, öğretmenin mesleki bütünlüğüne, profesyonelliğine ve toplumsal güvene katkıda bulunur. Bu bağlamda, öğretmenlik mesleğinin etik ilkelerine bağlılık, öğrencilerin sadece bilgiyle değil, aynı zamanda etik değerlerle donatılmasını sağlar, böylece topluma olumlu bir katkıda bulunan bireylerin yetişmesine olanak tanır (Aydın, 2003). Bu çerçevede çalışmada öğretmenlik mesleği etik ilkeleri konusu detaylandırılmıştır. Alanyazında yapılan çalışmaların dikkate alınarak hazırlanan çalışmada öncelikle etik kavramı sonra meslek kavramı tanımlanmıştır.

Küresel anlamda etik kavramının öğretmenlik mesleğindeki yeri önemlidir çünkü etik, eğitimcilerin öğrencilere yönelik davranışlarını, kararlarını ve ilişkilerini şekillendirir. Öğretmenler, evrensel etik ilkeleri benimsemekle birlikte, yerel kültürel bağlamı da dikkate almalıdır. Bu, eğitim sistemlerinin sadece bilgi transferi değil, aynı zamanda öğrencilere etik değerleri öğreten bir rol üstlenmesini gerektirir. Bu konu, öğrencilerin küresel vatandaşlar olarak yetiştirilmesinde, toplumsal değerlerin ve kültürlerin birbirine saygılı bir şekilde entegre edilmesinde kritik bir rol oynar.

Bu alandaki eksiklik, evrensel etik normlarını ve yerel kültürel normları birleştiren bir çerçevenin eksikliğini ifade eder. Öğretmenlik mesleğinde küresel etik ilkeleri konusundaki kapsamlı bir çalışma olmaması, eğitim sistemlerindeki etik değerlerin ve normların nasıl entegre edileceği konusunda rehberlik sağlayacak bir çerçevenin eksik olduğunu gösterir. Evrensel etik normları ile yerel kültürel normlar arasında denge kuracak, farklı kültürlerde etik konulara nasıl yaklaşılması gerektiğini ele alan spesifik bir rehberlik ve çerçeve olmaksızın, öğretmenler zorluklarla karşılaşabilir.

Bu çalışma, küresel etik normları ile yerel kültürel normlar arasındaki dengeyi sağlayacak ve öğretmenlik mesleğinde evrensel etik ilkelerin nasıl uyarlanabileceğini açıklayacak bir çerçeve sunmayı amaçlayacaktır. Bu çalışma, öğretmenlere küresel bir perspektif sunacak, farklı kültürlerle saygıyı teşvik edecek ve öğretim süreçlerini etik değerlere dayalı bir şekilde yönlendirmelerine yardımcı olacaktır. Aynı zamanda, bu çalışma, eğitim sistemlerinde küresel etik kavramlarının entegrasyonunu destekleyen öneriler sunarak, bu alandaki boşluğu dolduracak ve öğretmenlerin kültürel çeşitliliği etik bir perspektifle kucaklamalarına yardımcı olacaktır.

Etik

Etik kavramı, kökenini Yunanca "ethos" kelimesinden alır ve genellikle gelenek, alışkanlık ve karakterin birleşimi olarak tanımlanır (Oral ve Çoban, 2019). Etik, bireylere belirli bir davranışı zorlamaz; ancak, doğru ve dürüst bir yol gösterici olarak işlev görür. Bu, kişilere doğru ile yanlış ayırt etme konusunda rehberlik eden bir çerçeve sunar. Etik, genellikle değerler, dürüstlük ve adalet gibi temel prensiplere dayanarak, insan ilişkilerinde, iş dünyasında ve diğer sosyal bağlamlarda sağlıklı bir toplum oluşturmak için kullanılır. Etik, bireylerin ve toplumların davranışlarını şekillendirirken, onlara sorumluluk, saygı ve adil bir perspektif kazandırmada önemli bir rol oynar. Doğru davranışları sergilemek genellikle bireyin kendi iradesine bağlıdır. Etiğin kapsamına bakıldığında, bu geniş bir perspektife sahiptir ve bireylerin huzurunu ve yaşam kalitesini olumlu yönde etkileyen etkinliklere odaklanır. Etiğin temelinde, toplumda faydalı, doğru ve zarar verici olmayan her olgunun değerlendirilmesi ve teşvik edilmesi yatar (Cevizci, 2018).

Etiğin konusu, bireylerin kendi kararlarını alırken ve davranışlarını sergilerken duyarlı olmalarını gerektirir. Bu, etik değerlere dayalı olarak doğru ve adil bir şekilde hareket etmeyi içerir. Etiğin amacı, bireyleri ve toplumu daha iyi bir hale getirmek, olumlu etkiler yaratmak ve insan ilişkilerini sağlıklı bir temelde sürdürmek için rehberlik etmektir. Bu bağlamda, etik değerlerin ve prensiplerin uygulanması, bireylerin ve toplumun genel refahını artırmaya katkıda bulunabilir (Blackburn, 2017). Etik, felsefi bir disiplin olarak insan eylemlerini inceleyen bir alanı ifade eder. Bu disiplin, bireylerin davranışlarını, değerlerini ve sorumluluklarını değerlendirir. Etik, bir dizi temel kavramı içerir ve bu kavramlar genellikle dürüstlük, doğruluk, sözünde durmak, sadakat, adalet, başkalarına yardım etmek, sorumluluklarını yerine getirmek gibi değerlere odaklanır. Bu temel değerler, bireylerin ve toplumun etik normlarına uymasını ve doğru, adil ve sorumluluk sahibi bir şekilde hareket etmesini teşvik eder. Etik, insanların kararlarını değerlendirirken kullanılan bir çerçeve sağlar ve bu kararların bireyin karakteri ve toplum üzerindeki etkisi üzerindeki etik boyutlarını inceler. Dolayısıyla, etik, insan eylemlerinin doğasını anlamak, değerlendirmek ve rehberlik etmek için kullanılan bir felsefi disiplindir. Etik prensipler, bireylerin ve toplumların daha iyi bir ahlaki temelde hareket etmelerini amaçlar (Mocan, 2002).

Meslek

Bir meslek, bireylerin yaşamlarını devam ettirebilmek amacıyla seçtikleri, özel bir alanda belirli bir eğitim aldıktan sonra sahip oldukları yeterlilikleri kullanarak icra ettikleri bir uğraş alanıdır. Meslek, genellikle belirli becerilere, bilgiye veya uzmanlığa dayanır ve bireylerin belirli bir yetkinlik seviyesine ulaşmalarını gerektirir (Yalın ve Özdemir, 2003). Bir başka deyişle meslek, bir bireyin geçimini sağlamak, belirli bir uzmanlık alanında çalışmak veya bir hizmet sunmak

amacıyla edindiği bilgi, beceri ve deneyimlere dayalı olarak icra ettiği belirli bir iş veya uğraş anlamına gelir. Meslekler, genellikle belirli bir eğitim sürecinden geçilerek edinilen uzmanlık ve becerilere dayanır (Yeşilyaprak, 2005).

Bir Meslek Olarak Öğretmenlik

Öğretmenlik, toplumun en önemli mesleklerinden biri olarak kabul edilir ve eğitim sisteminin temelini oluşturur. Öğretmenler, öğrencilere bilgi ve becerilerin yanı sıra değerler, etik kurallar ve sosyal beceriler kazandırmakla sorumlu olan profesyonallerdir. Bu meslek, genç nesillerin bilgi birikimini artırmanın ötesinde, onları karakter gelişimi, sosyal sorumluluk ve yaşam becerileri konusunda da yönlendirmeyi amaçlar (Yıldız, 2016). Öğretmenler, Türk Milli Eğitiminin belirlediği amaçlar ve temel ilkeler doğrultusunda görevlerini yerine getirmekle sorumludur. Bu hüküm, öğretmenlerin sadece öğrencilere bilgi aktarmakla kalmayıp aynı zamanda Türk Milli Eğitiminin genel hedefleriyle uyumlu bir şekilde öğrencilere rehberlik etmelerini, değerleri benimsemelerine yardımcı olmalarını ve toplumlarına faydalı bireyler olmalarını desteklemelerini öngörür (Bozpolat vd., 2010).

Öğretmenlik, kendine has bir dizi özellikle diğer meslek gruplarından ayrılan saygın bir meslek dalıdır. Bu mesleğin en önemli özelliklerinden biri, öğretmenlerin sadece bilgi aktarmakla kalmayıp, aynı zamanda diğer meslek gruplarının öğreticisi olmalarıdır. Öğretmenler, öğrencilere sadece belirli bir konuda bilgi vermekle kalmaz, aynı zamanda onları etik değerlere uygun, sorumlu ve topluma katkıda bulunan bireyler olarak yetiştirmeye çabalarlar. Öğretmenlik mesleği, toplumlarda genellikle saygı gören ve yüksek bir statüye sahip olan bir meslek dalıdır (Özbek, 2003). Çünkü öğretmenler, genç nesillerin bilgi ve becerilerini geliştirmenin yanı sıra, onlara etik değerleri, sorumluluk duygusunu ve toplumsal bir sorumluluk bilincini aşlamak gibi önemli bir rol üstlenirler. Bu kutsal konum, öğretmenlik mesleğini sürdüren bireylerin, mesleklerini icra ederken özellikle etik ölçütlere uyma gerekliliğini daha da önemli hale getirir (Yıldız, 2016). Öğretmenler, öğrencileri için rol model olma sorumluluğunu taşırlar ve bu nedenle etik davranışlarını özenle gözetmelidirler. Eğitim, sadece bilgi aktarımı değil, aynı zamanda karakter gelişimi ve toplumsal değerlere uygun bir şekilde davranma becerilerini kazandırma sürecidir (Pelit ve Güçer, 2006).

Meslek Etiği

Bireyler, mesleklerini etik bir şekilde icra ederken, o mesleğin gerekliliklerini yerine getirmekle sorumludurlar. Bu sorumluluk, mesleki bilgi ve becerilere sahip olmayı, işlerini en ince detaylarına kadar anlamayı ve içselleştirmeyi gerektirir. Aynı zamanda, mesleklerini sahiplenmek ve onun bir parçası gibi hissetmek de önemlidir. Mesleki etik, bireylerin mesleklerini yerine getirirken öncelikli hedeflerinin, o mesleği benimsemek ve içselleştirmek olduğu bir anlayışı içerir (Şentürk, 2009). Bu, belirli bir mesleği icra eden kişilerin benimsediği ortak yaklaşımları, kuralları, tutumları ve davranışları içerir. Mesleki etik, meslek mensuplarının bir arada kabul gören normlara uygun bir şekilde hareket etmelerini teşvik eder ve bu sayede meslek alanında saygınlık ve güvenilirlik oluşturulur (Özmen ve Güngör, 2008).

Meslek etiği, meslek mensuplarının istenilen ve beklenen davranışları sergilemelerine katkı sağlar. Her meslek, kendi özgün zorlukları, sorumlulukları ve toplumsal etkileşimleri içerdiği için, meslek etiği de bu özellikleri dikkate alarak belirlenir. Mesleki etik kuralları genellikle ahlaki ilkelerle uyumlu olup, bireylerin mesleki faaliyetlerini toplumun değerleriyle uyumlu bir

şekilde sürdürmelerini amaçlar (Kayıkçı ve Uygur, 2012). Bu etik kodlar, meslek mensuplarına rehberlik eder ve onlara işlerini dürüstlük, şeffaflık, adalet ve sorumluluk prensipleri çerçevesinde yerine getirme sorumluluğunu yükler. Meslek etiği, hem meslek mensupları hem de toplum için bir çerçeve oluşturarak, güvenilir ve saygın bir meslek pratiğini teşvik eder. Bu bağlamda, meslek etiği, meslek mensuplarının sadece mesleki başarıları değil, aynı zamanda etik değerlere uygun bir şekilde hareket etmelerini ve toplumlarına karşı sorumluluklarını yerine getirmelerini destekler. Mesleki etik, bu sayede bireylerin meslek alanlarında daha etik, duyarlı ve topluma katkıda bulunan bireyler olmalarına olanak tanır (Erdem ve Şimşek, 2013).

Eğitimde Etik ve Önemi

Eğitimde etik, öğrencilere doğru değerleri aşlamayı, adil ve dürüst bir öğretim ortamı sağlamayı, eğitimcilerin mesleki sorumluluklarına riayet etmeyi ve toplum içinde pozitif bir etki yaratmayı amaçlayan bir kılavuzdur. Eğitimde etik, eğitimcilerin ve öğrencilerin davranışlarını şekillendirirken, toplumda güvenilir bir eğitim sistemine katkıda bulunma sorumluluğunu da içerir (Özmen ve Güngör, 2008). Bir başka deyişle eğitimde etik, öğretmenler, öğrenciler, yöneticiler ve diğer paydaşlar arasında güven, dürüstlük, adalet ve saygı temelinde oluşturulan bir anlayışı ifade eder. Eğitimde etik, eğitimcilerin ve öğrencilerin davranışlarını yönlendiren değerler ve normlar bütünüdür. Günümüz eğitim sistemi genellikle devlet tarafından düzenlenir ve etik konusunun önemini anlayan nitelikli öğretmenler tarafından okullarda uygulanır. Bu sistem, sadece öğrencilere temel bilgileri sağlamakla kalmaz, aynı zamanda öğrencileri hayata hazırlama misyonunu üstlenir (Ar ve Altunsaray, 2016). Okullar, öğrencilerin bireysel, sosyal ve profesyonel gelişimlerine katkıda bulunan çok yönlü bir eğitim sağlama amacı güder. Eğitim, sadece akademik bilgi aktarımını değil, aynı zamanda öğrencilere yaşam becerileri, karakter gelişimi ve etik değerler konusunda rehberlik etmeyi amaçlar. Bu bağlamda, etik değerlere sahip öğretmenler, öğrencilere sadece ders içeriğini öğretmekle kalmaz, aynı zamanda dürüstlük, saygı, sorumluluk ve adalet gibi değerleri benimsemelerine yardımcı olurlar. Okullar, öğrencilerin sadece sınavlarda başarılı olmalarını değil, aynı zamanda toplumlarına duyarlı bireyler olmalarını ve çeşitli sorunlara çözüm getirebilmelerini sağlamayı hedefler. Bu, öğrencilere empati, iş birliği ve eleştirel düşünme gibi beceriler kazandırarak, sadece birey olarak değil, aynı zamanda toplumlarına faydalı bir şekilde katkı sağlamalarını amaçlar (İlgaz ve Bilgili, 2006). Catron ve Denhardt (1994)'ün tanımına göre, okullarda etik değerlere dayalı olarak verilen eğitim, etik eğitimi olarak adlandırılır.

Öğretmenlik Mesleğinde Etik

Öğretmenlik mesleğinde etik, öğretmenin mesleğini icra ederken öğrencilere, topluma ve meslektaşlarına karşı taşıdığı sorumlulukları, uyması gereken kuralları ve temel ilkeleri içeren bir anlayışı ifade eder. Bu etik prensipler, öğretmenin eğitim sürecinde etik bir çerçevede hareket etmesini ve toplumsal değerlere uygun davranmasını sağlamayı amaçlar (Şentürk, 2009).

Golubeva ve Kanins'a (2017) göre, etik ilkelerin öğretmenlik meslek kültürüyle ilişkilendirilmemesi ve net uygulama çerçevesinin olmayışı, öğretmenlik meslek etiği davranışlarının yaygınlaşmamasına ve toplumda tam olarak yerleşmemesine neden olmaktadır. Etik değerler, evrensel bir nitelik taşısa da (adil olmak, dürüstlük vb.), her ülkedeki kültürel farklılıkların varlığı, hatta Türkiye gibi kendi eğitim sistemi içinde çeşitli kültürel farklılıklara sahip birçok öğrenci ve öğretmenin bulunması, etik ilkelere uygun davranışın daha

karmaşık hale gelmesine neden olmaktadır (Karataş, 2013). Öğretmenlik mesleği, sadece bilgi aktarma sürecini değil, aynı zamanda öğrencilere etik değerleri, sorumluluk bilincini ve toplumsal değerleri kazandırma misyonunu üstlenir. Ancak, bu etik değerlerin evrenselliği, farklı kültürlerin ve eğitim sistemlerinin içinde bulunduğu çeşitli zorlukları beraberinde getirir. Bu durum, etik ilkelerin sadece evrensel bir norm olmaktan öte, aynı zamanda yerel kültür ve koşullara uygun şekilde uygulanmasını gerektirir (Durmuş vd., 2019).

Türkiye'nin eğitim sistemindeki kültürel çeşitliliğe vurgu yapmak, etik değerlerin çeşitli bağlamlarda nasıl anlamlandırılması gerektiğini ortaya koymaktadır. Bu nedenle, etik eğitim ve öğretmenlik meslek etiği konusunda daha net ve açık bir çerçevenin oluşturulması, kültürel farklılıkları dikkate alarak öğretmenlerin etik davranışlarını rehberlik etmekte önemli bir rol oynayabilir (Özbek, 2003). Bireysel ve kültürel farklılıkların göz ardı edildiği etik ilkeler, öğretmenlik mesleği kültürüyle ilişkilendirilmediği sürece, etik dışı davranışların ortaya çıkmasını kaçınılmaz hale getirir. Etik değerlere uygun davranışların sadece yazılı kurallarla sınırlı kalmaması, aynı zamanda öğretmenler tarafından içselleştirilerek benimsenmesi, etik eğitimin etkili olabilmesi açısından kritiktir (Aydın, 2013). Bu noktada, Türkiye'deki öğretmen eğitimi anlayışının, ülkenin farklılıkları ve öğrenci ihtiyaçları doğrultusunda değerlendirilmesi ve güncellenmesi, etik davranışların yaygınlaştırılmasında önemli bir etkiye sahip olacaktır (Kurt, 2022). Eğitim politikalarının ve paydaşların işbirliğiyle geliştirilen etik ilkeler, sadece soyut bir kural listesi olmaktan öte, öğretmenlerin günlük uygulamalarına entegre edilerek anlamlı hale getirilmelidir. Bunu sağlamak için, öğretmen eğitimi programları, kültürel farklılıkları anlama ve bu farklılıkları etik bir çerçevede değerlendirme becerilerini geliştirmeye odaklanmalıdır (Tournier vd., 2019).

Öğretmenler, öğrencilere etik değerleri öğretirken, aynı zamanda bu değerleri kendi davranışlarına yansıtmalı ve öğrencilere örnek olmalıdır. Bu bağlamda, öğretmenlerin etik davranışlarını benimsemeleri, etik eğitimin sadece bir kurallar listesi olmaktan çıkıp, günlük uygulamalara entegre edildiği bir süreci ifade edecektir. Türkiye'de öğretmen eğitiminin, toplumun çeşitliliğini ve öğrenci ihtiyaçlarını göz önüne alarak sürekli olarak değerlendirilmesi, etik değerlere dayalı bir öğretim anlayışının kökleşmesine ve sürdürülebilir olmasına katkı sağlayacaktır (Maxwell ve Schwimmer, 2016).

Materyaller ve Yöntemler

Bu çalışmada literatür taraması yapılmıştır. Literatür taraması, belirli bir konudaki mevcut bilginin bir özetini sağlamak için akademik kaynakların sistematik bir şekilde incelenmesidir. Araştırmanın ilk aşaması olarak, araştırmacının araştırma konusunu anlamasına ve araştırma sorularını belirlemesine yardımcı olur. Literatür taraması ayrıca araştırmacının çalışmasını diğer araştırmacılarla karşılaştırmasına ve kendi araştırmasının orijinalliğini belirlemesine yardımcı olabilir. Literatür taraması, aşağıdakiler gibi çeşitli kaynaklardan bilgi içerebilir (Karataş, 2015):

- Akademik makaleler
- Kitaplar
- Dergiler
- Raporlar
- Web siteleri

Bu çerçevede çalışmada konuyla ilgili yapılan çalışma ve araştırmalar derlenmiş ve yorumlanmıştır. Çalışmada uygulanan yol aşağıdaki gibidir:

- Araştırma Konusunun Belirlenmesi: Araştırma konusu "Küresel Anlamda Etik Kavramı ve Öğretmenlik Mesleği Etik İlkeleri" olarak belirlenmiştir.
- Veritabanı ve Kaynak Seçimi: YÖK Tez Merkezi ve Google Akademik gibi kaynaklara erişim sağlanmıştır.
- Anahtar Kelimelerle Arama: Anahtar kelimeler arasında "etik kavramı", "öğretmenlik mesleği etik ilkeleri", "küresel etik" gibi terimler yer almıştır. Örneğin, "küresel etik", "etik kavramı", "öğretmenlik", "etik ilkeler" gibi aramalar yapılmıştır.
- Kaynakların Seçimi ve Değerlendirilmesi: YÖK Tez Merkezi'nden alınan tezler ve Google Akademik'ten çıkan akademik makaleler arasından öne çıkan, konuyla doğrudan ilgili olan kaynaklar seçilmiştir.
- Literatürün Derlenmesi: Seçilen kaynaklardan elde edilen bilgiler derlenerek bir literatür incelemesi oluşturulmuştur.
- Ana temalar, etik kavramının küresel boyuttaki rolü, öğretmenlik mesleğindeki etik ilkelerin evrensel uygulanabilirliği gibi konular belirlenecektir.
- Yorum ve Analiz: Elde edilen bilgiler yorumlanarak, küresel etik kavramının öğretmenlik mesleğindeki etik ilkelerle nasıl ilişkilendiği, kültürel farklılıkların nasıl ele alındığı gibi konular üzerinde değerlendirme yapılmıştır.

Bu adımların tamamlanmasıyla, konuyla ilgili mevcut bilgilerin sistematik bir şekilde ele alındığı bir literatür taraması oluşturulmuştur.

Sonuçlar ve Tartışma

Bu çalışmada öğretmenlik mesleği etik ilkelerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Konuyla ilgili yapılan çalışmalardan elde edilen sonuçlar, öğretmenlerin etik davranışlarına yönelik farklı açılardan değerlendirmeler yapmaktadır. Aydoğan (2011) ve Gündüz vd. (2012) çalışmaları, genel olarak öğrencilerin öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere uygun davrandıkları yönündeki algılarını yansıtmaktadır. Ancak, Aydoğan'ın çalışmasında öğrenciler, sadece doğru davranışların ödüllendirilmesinin yeterli olmadığını belirtmişlerdir. Çelebi ve Akbağ'ın (2012) araştırması, öğretmenlerin etik davranışlarının mesleki deneyimle ilişkili olmadığını, fakat yaş, mezuniyet durumu, cinsiyet ve branş gibi faktörlere bağlı olarak farklılıklar olduğunu göstermektedir. Ayrıca, öğretmenlerin "insani duyarlılık" alt boyutundaki davranışlara diğer alt boyutlardan daha fazla önem verdikleri belirlenmiştir.

Bu çalışmalar, öğretmenlik mesleğinde etik konularının çeşitli yönlerini ele almaktadır. Araştırmalar, öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeyi ve değerlendirmeyi hedeflemekte, öğrenci, öğretmen aday ve öğretmen görüşlerine dayanarak çeşitli perspektifler sunmaktadır. Bu bağlamda, demografik faktörlerin, özellikle yaş, cinsiyet ve mezuniyet durumu gibi değişkenlerin öğretmenlerin etik davranışları üzerindeki etkileri incelenmektedir. Öğrenci görüşlerine dayalı çalışmalarda ise öğrencilerin genellikle öğretmenlerinin etik ilkelere uygun

davrandığına dair bir algıya sahip olduğu, ancak sadece olumlu davranışları ödüllendirmenin yanı sıra olumsuz davranışlara karşı da etkili bir cezalandırma sistemine ihtiyaç olduğu vurgulanmaktadır. Bu çalışmalar aynı zamanda, öğretmenlerin etik davranışlarının sadece mesleki deneyimle değil, aynı zamanda bireysel özellikler ve branş farklılıklarıyla da şekillendiğini göstermekte, özellikle "insani duyarlılık" alt boyutuna verilen önemin öne çıkmasını sağlamaktadır. Genel olarak, bu çalışmalar, etik eğitiminin öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınması gerektiğini vurgulamakta ve bu eğitimin öğretmen adaylarından deneyimli öğretmenlere kadar her seviyede desteklenmesi gerektiğini öne sürmektedir. Etik değerlere duyarlı bir öğretmen kitlesi, eğitim sistemlerinin kalitesini artırabilir ve öğrencilere pozitif bir örnek teşkil edebilir.

Manolova'nın (2011) araştırması, Türkiye ve Moldova'daki öğretmenlerin okula yönelik mesleki etik ilkeleri benimseme görüşlerinin ülkeler arasında farklılık gösterdiğini ortaya koymaktadır. Bu durum, kültürel ve sosyal faktörlerin öğretmenlerin etik değerlere bakışını etkileyebileceğini göstermektedir. Şakar'ın (2010) araştırması ise sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerini değerlendirmiş ve öğretmenlerin ahlak ve etik kavramlarını karıştırdıkları, etikle ilgili kavramlara yeterince hâkim olmadıkları sonucuna ulaşmıştır. Bu durum, öğretmen eğitimi programlarında etik konulara daha fazla vurgu yapılması ve öğretmenlerin bu konuda bilinçlendirilmesi gerektiğini göstermektedir.

Gözütok'un (1999) çalışması, öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeyi ve değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Araştırma, öğretmenlerin etik davranışlarının eksikliklerini ve geliştirilmesi gereken alanları ortaya koymaktadır. Benzer şekilde, Aksoy'un (1999) çalışması, öğretmenlerin etik ya da etik dışı buldukları davranışları belirlemeyi hedeflemekte ve öğretmenlerin etik konulara duyarlı olduklarını göstermektedir. Pelit ve Güçer'in (2005) çalışması, öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara yönelik algılarını incelemekte ve öğretmen adaylarının etik değerlere duyarlı olduğunu ortaya koymaktadır. Ayrıca, cinsiyet ve sınıf seviyesi gibi faktörlerin öğrencilerin etik konulardaki algıları üzerindeki etkilerini değerlendiren bu tür çalışmalar, farklı gruplardaki öğrenciler arasındaki farklılıkları anlamamıza yardımcı olmaktadır. Aydoğan'ın (2011) çalışması, öğrenci görüşlerine dayanarak öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uygun davranma düzeylerini değerlendirmeyi amaçlamaktadır. Bu çalışma, öğrencilerin genel olarak öğretmenlerinin mesleki etik ilkelere uygun davrandığını, ancak sadece olumlu davranışları ödüllendirmenin yanı sıra olumsuz davranışlara karşı da etkili bir cezalandırma sistemine ihtiyaç olduğunu ortaya koymaktadır. Manolova'nın (2011) çalışması, Türkiye ve Moldova'daki öğretmenlerin mesleki etik konularına farklı bakış açılarına sahip olduğunu göstermektedir. Bu tür karşılaştırmalı araştırmalar, kültürel ve eğitim sistemlerinin etik değerlere olan etkisini anlamak açısından önemlidir. Gündüz vd.'nin (2012) çalışması, öğrenci görüşlerine dayanarak öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerini incelemekte ve cinsiyet bazlı farklılıkları ortaya koymaktadır. Bu tür araştırmalar, öğretmenlerin mesleki etik değerlere uyumunu anlamak ve bu alanda daha etkili eğitim stratejileri geliştirmek açısından önemlidir. Çelebi ve Akbağ'ın (2012) çalışması, öğretmenlerdeki etik davranışları belirlemeyi amaçlamakta ve etik davranışların sadece mesleki deneyimle değil, aynı zamanda bireysel özellikler ve branş farklılıklarıyla da şekillendiğini göstermektedir. İnsani duyarlılık alt boyutuna verilen önem, öğretmenlerin etik davranışlarının temelinde insana duyulan duyarlılığın önemli bir rol oynadığını göstermektedir.

Bu çalışmaların bir araya getirilmesi, öğretmenlik mesleğinde etik konularının karmaşıklığını ve çeşitliliğini anlamamıza yardımcı olmaktadır. Etik eğitimi, öğretmenlerin mesleki gelişimlerinin ayrılmaz bir parçası olarak ele alınmalı ve öğretmen adaylarından deneyimli öğretmenlere kadar her seviyede desteklenmelidir. Etik değerlere duyarlı bir öğretmen kitlesi, eğitim sistemlerinin kalitesini artırabilir ve öğrencilere pozitif bir örnek teşkil edebilir.

Sonuç olarak, bu araştırmalar öğretmenlerin etik davranışlarına yönelik farklı perspektifler sunmakta ve öğretmen eğitimi programlarının, öğretmenlerin etik değerlere uyumunu güçlendirmeye yönelik çabalarını desteklemektedir. Etik eğitimi, öğretmenlerin mesleki uygulamalarında daha bilinçli ve duyarlı olmalarına katkı sağlayabilir, böylece eğitim kurumlarında etik standartlara daha uygun bir ortam oluşturulabilir. Eğitimde etik değerlere uygun bir ortamın oluşturulması ve sürdürülmesi için aşağıda yer alan öneriler düşünülebilir:

- Eğitimcilerin, öğretmenlik öncesi ve meslekleri boyunca etik eğitim almaları önemlidir. Etik değerlere duyarlılık kazanmış öğretmenler, öğrencilere doğru model olabilirler.
- Okullarda, öğrencilere ve eğitimcilere yönelik etik kuralların belirlenmiş olduğu bir politika oluşturulmalıdır. Bu politikalar, öğrenci hakları, gizlilik, dürüstlük gibi temel etik prensipleri içermelidir.
- Eğitimde etik değerlerin güçlendirilmesinde ebeveyn ve toplumun işbirliği önemlidir. Ebeveynlerin çocuklarına etik değerleri öğretmeleri ve okuldaki etik uygulamalara destek vermeleri sağlanmalıdır.
- Okullarda düzenli olarak öğrencilere etik eğitimi verilmelidir. Bu eğitim, öğrencilerin birbirlerine ve eğitimcilere saygılı olmalarını, dürüstlük ilkesini benimsemelerini ve insan haklarına saygı göstermelerini sağlar.
- Okullarda öğrenci katılımını teşvik etmek, öğrencilerin kendi görüşlerini ifade etmelerini ve başkalarının görüşlerini anlamalarını sağlar. Bu da empati ve saygı gibi etik değerleri geliştirebilir.
- Eğitimciler arasında ve eğitimciler ile öğrenciler arasında iyi iletişim kurulması, etik sorumlulukları anlamayı ve uygulamayı kolaylaştırabilir.
- Okullarda etik değerlere uygun davranışları desteklemek için düzenli denetim mekanizmaları ve geri bildirim sistemleri kurulmalıdır.
- Okullar, öğrencilere toplumsal sorumluluk projelerine katılmaları için fırsatlar sunarak etik değerlerin pratiğe dökülmesine olanak tanıyabilir.

Bu önerilerin uygulanması, eğitimde etik değerlere daha fazla vurgu yapılmasını sağlayabilir ve böylece daha sağlıklı, saygılı ve adil bir eğitim ortamı oluşturulabilir.

Referans

- Aksoy, N. (1999). *Classroom management and student discipline in elementary schools of Ankara*. Unpublished Doctoral Dissertation. University of Cincinnati, USA.
- Altınkurt, Y., & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 113-128.
- Altınkurt, Y., & Yılmaz, K. (2011). Öğretmen adaylarının öğretmenlerin mesleki etik dışı davranışlar ile ilgili görüşleri. *Mehmet Akif Ersoy Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 1(22), 113-128.
- Ar, E. & Altunsaray, M. (2016). Eğitimde niteliği belirleyen önemli bir etken: Eğitim etiği. *Akademik Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 23, 21-30.
- Aydın, İ. (2003). Eğitim ve öğretimde etik. Pegem Yayıncılık, Ankara.
- Aydın, İ. (2013). *Eğitim ve öğretimde etik*, Ankara: Pegem Akademi Yayınları.
- Aydoğan, İ. (2011). Öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeylerinin öğrenciler tarafından algılanması. *Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi*, 21(2), 87-96.
- Blackburn, S. (2018). *Etik*, Ankara: Dost Kitapevi.
- Bozpolat, E., Buldur, S. & Toprakçı, E. (2010). Öğretmen davranışlarının kamu meslek etiği ilkelerine uygunluğu. *E-International Journal Of Educational Research Volume*, 1(2), 35-50.
- Catron, B L & Denhardt, K G. (1994). *Ethics education in public administration*, in T.L. Cooper (ed.) Handbook of administrative ethics. New York: Marcel Dekker Inc.
- Cevizci, A. (2018). *Etik ahlak felsefesi*. İstanbul: Say.
- Coşkun, B., & Çelikten, M. (2020). Öğretmenlik meslek etiği üzerine bir inceleme. *OPUS International Journal of Society Researches*, 15(21), 686-710.
- Çelebi, N., & Akbağ, M. (2012). Genel liselerde çalışan öğretmenlerin etik davranışlarını belirlemeye yönelik bir araştırma. *International Online Journal of Educational Sciences*, 4(2), 425-441.
- Durmuş, E., Kiran, A. B. Ve Sucu, N. N. (2019). Öğretmenlik mesleğindeki itibar kaybı nedenleri üzerine bir inceleme. *Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi*, 4 (1), 8-13.
- Erdem, A. R., & Şimşek, S. (2013). Öğretmenlik meslek etiğinin irdelenmesi. *Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(15), 185-203.
- Golubeva, M. & Kanins, V. (2017). ETINED council of Europe platform on ethics, transparency and integrity in education: Volume 4, codes of conduct for teachers in Europe: A background study. Strasbourg: Council of Europe Publishing.

- Gözütok, D. (1999). Öğretmenlerin etik davranışları. *Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Fakültesi Dergisi*, 2(1), 84-97.
- Gündüz, Y., & Coşkun, Z. S. (2011). İlköğretim öğrencilerinin öğretmenlerin mesleki etik ilkelere uyma düzeyine ilişkin görüşleri. *Abant İzzet Baysal Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 11(2), 95-110.
- İlgaz, S., & Bilgili, T. (2006). Eğitim ve öğretimde etik. *Atatürk Üniversitesi Kazım Karabekir Eğitim Fakültesi Dergisi*, (14), 199-210.
- Karataş, A. (2013). İlköğretim öğretmen adayları için meslek etiğinin önemi. *Marmara Coğrafya Dergisi*, (28), 304-318.
- Karataş, S., Caner, M., Kahyaoğlu, R. B., & Kâhya, S. (2019). Öğretmen adaylarının gözünden etik öğretmen ve öğretmenlik meslek etiği dersi. *Eğitimde Nitel Araştırmalar Dergisi*, 7(1), 29-49.
- Karataş, Z. (2015). Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri. *Manevi temelli sosyal hizmet araştırmaları dergisi*, 1(1), 62-80.
- Kayıkçı, K., Uygur, Ö. (2012). İlköğretim okullarının denetiminde mesleki etik (Bir durum çalışması), *Kuram ve Uygulamada Eğitim Yönetimi*, 18(1), 65-94.
- Kurt, H. (2022). *Türkiye’de öğretmenlik meslek etik ilkelerinin uygulanmasına ilişkin okul müdürleri görüşleri*, Yüksek Lisans Tezi, Düzce Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü.
- Manolova, O. (2011). *Mesleki etik ilkelere ilişkin Türkiye ve Moldova’daki ilköğretim okulu öğretmenlerinin görüşleri*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Maxwell, B., & Schwimmer, M. (2016). Professional ethics education for future teachers: A narrative review of the scholarly writings. *Journal of Moral Education*, 45(3), 354–371.
- Mocan R. (2002). Etik ve meslek etikleri, *YDK Yüksek Denetim Dergisi*, 1(1), 30-49.
- Oral, B.ve Çoban, A. (2019). *Temel kavramlar*, Eğitimde Ahlak ve Etik (s .3-9). Ankara: Pegem A.
- Özbek, O. (2003), *Beden Eğitimi öğretmenlerinin mesleki etik ilkeleri ve bu ilkelere uyma düzeyleri*, Doktora Tezi, Ankara Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü.
- Özmen, F. ve Güngör, A. (2008). Eğitim denetiminde etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, (15), 137-155.
- Özmen, F., & Güngör, A. (2008). Eğitim denetiminde etik. *İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 9(15), 137-155.
- Pelit, E., & Güçer, E. (2005). Ticaret ve turizm meslek dersi öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ilişkin algılamaları. *Siyasette ve Yönetimde Etik Sempozyumu*, 18-19.

- Pelit, E., & Güçer, E. (2006). Öğretmen adaylarının öğretmenlik mesleğiyle ilgili etik olmayan davranışlara ve öğretmenleri etik dışı davranışa yönelten faktörlere ilişkin algılamaları. *Gazi Üniversitesi Ticaret ve Turizm Eğitim Fakültesi Dergisi*, (2), 95-119.
- Şakar, M. C. (2010). *İlköğretim sınıf öğretmenlerinin etik görüşlerinin değerlendirilmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Yüzüncü Yıl Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- Şentürk, C. (2009). Öğretmenlik mesleğinde etik. *Bilim ve Aklın Aydınlığında Eğitim*, 10(111), 25-31.
- Tournier, B., Chimier, C., Cildress, D., & Raudonyte, I. (2019). *Teacher career reforms: Learning from experience*. Paris: Iiep-Unesco
- Yalın, H. İ. ve Özdemir, S. (2003). *Öğretmenlik mesleğine giriş*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Yeşilyaprak, B. (2005). *Eğitimde rehberlik hizmetleri*, Ankara: Nobel Yayınları.
- Yıldız, E. (2016). *Öğretmenlerin meslek etik ilkelerine uygun davranma algılarının işe yabancılaşma- yaşam doyumu ve bazı değişkenler açısından incelenmesi*, Yüksek Lisans Tezi, Ahi Evran Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.